

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 16. 2. 2022

Nejčastější otázky k dočasné pracovní neschopnosti

Nemoc či úraz a s tím související výpadek příjmu nejsou určitě nic příjemného. Jako kompenzaci mohou pracující čerpat náhradu mzdy při dočasné pracovní neschopnosti a nemocenské. Jaký je v tom rozdíl? V prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti vyplácí náhradu mzdy zaměstnavatel, od 15. dne náleží nemocenské hrazené Českou správou sociálního zabezpečení. Tento princip funguje i u nynějších karantén a izolací.

Účast na nemocenském pojištění zpravidla u všech zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Pojistné na nemocenské pojištění za ně odvádí zaměstnavatel. Osoby samostatně výdělečně činné se mohou účastnit nemocenského pojištění (a hradit pojistné) dobrovolně.

Na nemocenské (dávka vyplácená státem) má nárok zaměstnanec, který byl uznán dočasně práceneschopným pro nemoc nebo úraz (nebo mu byla nařízena karanténa) a jehož dočasná pracovní neschopnost (nebo nařízená karanténa) trvá déle než 14 kalendářních dnů. Za prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti dostává zaměstnanec od svého zaměstnavatele náhradu mzdy. Trvá-li nemoc déle než 14 dní, pak mu od 15. dne vyplácí okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ) příslušná podle sídla zaměstnavatele (event. jeho mzdové účtárny) nemocenské.

Podmínky nároku

Podmínkou nároku na nemocenské je účast na nemocenském pojištění, tedy že osoba je takzvaně nemocensky pojištěna. Účast na nemocenském pojištění vzniká u zaměstnance zpravidla dnem, ve kterém začal vykonávat práci pro zaměstnavatele, a zaniká dnem skončení doby zaměstnání. U OSVČ pak dnem, který uvedla v přihlášce k účasti na pojištění, nejdříve však dnem, ve kterém přihlášku podala.

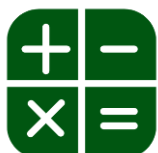
Jestliže zaměstnání (pojištění) skončilo a následně zaměstnanec onemocněl, vztahuje se na něj ze zákona ochranná lhůta, kdy mu může vzniknout nárok na nemocenské. Ochranná lhůta pro nárok na nemocenské trvá nejdéle 7 kalendářních dnů ode dne zániku nemocenského pojištění. Pokud tedy onemocníte v těchto 7 dnech, prvních 14 dní nemáte na náhradu mzdy nárok, ale od 15. dne vám nemocenskou vyplácí OSSZ. Trvalo-li pojištění kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik dnů, kolik trvalo zaměstnání.

O vzniku dočasné pracovní neschopnosti rozhoduje ošetřující lékař, a to vystavením Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti (tzv. eNeschopenky).

Nejčastější otázky a odpovědi k dočasné pracovní neschopnosti

Opravdu stačí zaměstnavateli pouze oznámit, že jsem práce neschopný, a již mu nemusím nosit neschopenku ani lístek na peníze?

Zaměstnanec má dle zákoníku práce povinnost zaměstnavateli neprodleně sdělit, že u něj nastala dočasná pracovní neschopnost. Tuto informaci postačí sdělit telefonicky nebo e-mailem. Stejným způsobem bude zaměstnanec informovat zaměstnavatele po kontrole zdravotního stavu, že jeho dočasná pracovní neschopnost dále trvá.

Vyzkoušejte naši novou **Informativní důchodovou aplikaci (IDA)** a zjistěte, zda a odkdy máte nárok na starobní důchod a jak vysoký by mohl být.

Službu naleznete na ePortálu ČSSZ:

<https://eportal.cssz.cz/web/portal/-/sluzby/informativni-duchodova-aplikace>

Lékař pojištěnci předá **Průkaz dočasně práce neschopného pojištěnce**, ve kterém jsou informace o dočasné pracovní neschopnosti a lékaři, který o ní rozhodl. Do tohoto průkazu lékař vyznačuje termín příští kontroly, potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti či její ukončení. Ostatní doklady týkající se pracovní neschopnosti zasílá lékař elektronicky přímo OSSZ, a to včetně potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti (dříve tzv. lístek na peníze). Pojištěnec tedy nemusí předávat zaměstnavateli žádné doklady. Zaměstnavatel si bude moci informaci o vzniku dočasné pracovní neschopnosti a jejím trvání ověřit prostřednictvím služeb ePortálu ČSSZ.

Jak si zažádám o výplatu nemocenského?

Od 1. 1. 2020 již pojištěnec nemusí podávat samostatnou žádost o výplatu nemocenského (dříve šlo jeden z dílů propisovacího tiskopisu). Žádost o nemocenské se ze zákona považuje za podanou, pokud pracovní neschopnost trvá déle než 14 kalendářních dnů, a to na základě rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti a potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti, které zasílá lékař elektronicky přímo OSSZ.

Jako dočasně práce neschopný musím dodržovat režim, tedy být doma, na adrese, kterou jsem sdělil ošetřujícímu lékaři. Musí být tato adresa stejná jako adresa trvalého bydliště?

Není podmínkou, aby nahlášená adresa byla totožná s adresou trvalého bydliště. Důležité je dodržovat léčebný režim a rozsah stanovených vycházek a umožnit kontrolu jeho dodržování. Adresu pobytu lze změnit se souhlasem ošetřujícího lékaře, protože jde o součást režimu dočasně práce neschopného pojištěnce. U žádostí o změnu pobytu do zahraničí je nutný souhlas lékaře OSSZ.

Co si musím ještě pohlídat?

Určitě je nutné označit místo pobytu (zvonek) jmenovkou. Také je dobré si pamatovat, že možnost kontroly není omezena pouze na denní dobu, která odpovídá běžné pracovní době v kalendářním týdnu, tj. kontrolor může přijít i o víkendu nebo mimo pracovní dobu. Je nutné dodržovat dobu a rozsah stanovených vycházek.

Kontrola mě doma nezastihla. Hrozí mi nějaký postih?

V případě, že pracovníci OSSZ nemocného nezastihnou na uvedené adrese, vyzvou ho písemným oznámením, aby kontaktoval OSSZ. Pokud se prokáže porušení režimu dočasně práce neschopného pojištěnce, zahájí OSSZ správní řízení, jehož výsledkem může být rozhodnutí o krácení nebo odejmutí nemocenského, tzv. postih.

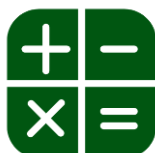
Během prvních 14 dnů má také zaměstnavatel právo kontrolovat své zaměstnance „na neschopence“. Pokud zjistí nedodržování léčebného režimu, řeší se postih podle zákoníku práce.

Pojištěnci, který porušil režim dočasně práce neschopného nebo nesplnil povinnost součinnosti při kontrole tohoto režimu, může být nemocenské kráceno nebo odňato za dobu až 100 kalendářních dnů ode dne (každého) porušení tohoto režimu nebo ode dne nesplnění povinnosti součinnosti při kontrole tohoto režimu.

Jakou formou mi bude nemocenské vypláceno?

Nemocenské bude pojištěnci vypláceno stejným způsobem, jakým mu zaměstnavatel vyplácí mzdu nebo plat. Tuto informaci sděluje OSSZ zaměstnavatel.

Zákon nestanovuje pro výplatu nemocenského určitý konkrétní termín (např. den v měsíci). Nemocenské, stejně jako ostatní dávky nemocenského pojištění se podle zákona o nemocenském pojištění vyplácí zpětně ve lhůtě nejpozději do jednoho měsíce následujícího po dni, kdy byly OSSZ doručeny všechny potřebné a správně vyplněné doklady pro nárok na výplatu dávky.

Vyzkoušejte naši novou Informativní důchodovou aplikaci (IDA) a zjistěte, zda a odkdy máte nárok na starobní důchod a jak vysoký by mohl být.

Službu naleznete na ePortálu ČSSZ:

<https://portal.cssz.cz/web/portal/-/sluzby/informativni-duchodova-aplikace>

V případě OSVČ je nemocenské vypláceno stejným způsobem, jakým tato osoba platí pojistné na nemocenské pojištění.

Pojištěnec může písemně požádat o jiný způsob výplaty, kdy k této žádosti může využít tiskopis „[Žádost o změnu způsobu výplaty při dočasné pracovní neschopnosti](#)“, který je dostupný na ePortálu ČSSZ anebo v tištěné podobě na OSSZ.

Jako OSVČ si také nemusím žádat o výplatu nemocenského a bude mi vypláceno automaticky?

Pro všechny pojištěnce je v tomto případě postup stejný. OSVČ nemusí podávat žádost o výplatu nemocenského, jelikož ji lékař elektronicky zasílá přímo OSSZ. Pokud nemoc trvá déle než 14 dnů, lékař elektronicky odesílá i potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti, které nárok na výplatu dávky nemocenského zakládá.

Kolik dostanu peněz?

Pokud jste práce neschopni, po dobu prvních dvou týdnů dostáváte tzv. náhradu mzdy vyplácenou zaměstnavatelem. Náhrada mzdy je vyplácena ve výši 60 % z redukovaného průměrného hodinového výdělku a proplácejí se pouze pracovní dny, případně svátky, připadají-li na pracovní den.

Od 15. dne pracovní neschopnosti dostáváte nemocenské. Výše nemocenského je do 30. dne trvání pracovní neschopnosti stanovena ve výši 60 % z redukovaného denního vyměřovacího základu za kalendářní den, mezi 31. až 60. dnem se zvyšuje na 66 % a od 61. dne na 72 % redukovaného denního vyměřovacího základu za kalendářní den.

Redukovaný denní vyměřovací základ se počítá postupem podle zákona o nemocenském pojištění. Vychází ze součtu příjmů za rozhodné období (obvykle 12 kalendářních měsíců, pokud zaměstnání netrvalo např. kratší dobu), z něhož se určuje průměrná částka na kalendářní den (s některými dny se však nepočítá, protože by výsledný podíl nespravedlivě rozmělnily – jde např. o dny, za které nenáležela mzda, protože zaměstnanec pobíral některou z dávek nemocenského pojištění). Vypočtený průměr se redukuje za pomoci redukčních hranic, které se každoročně zvyšují.

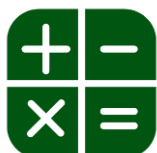
Orientační výši dávek spočítá příslušná [kalkulačka MPSV](#).

Komu musí OSVČ hlásit, že ukončila DPN?

OSVČ ukončení DPN nikam nehlásí, oznámení o ukončení DPN zasílá lékař elektronicky přímo OSSZ. Povinností OSVČ je neprodleně po ukončení DPN lékařem vyplnit tiskopis „[Hlášení zaměstnavatele/osoby dobrovolně nemocensky pojištěné při ukončení pracovní neschopnosti](#)“, který je dostupný na ePortálu ČSSZ anebo v tištěné podobě na OSSZ. Bez doložení tohoto hlášení nelze vyplatit poslední dávku nemocenského.

Podrobnější informace naleznete na [webových stránkách ČSSZ](#).

Oddělení komunikace

Vyzkoušejte naši novou Informativní důchodovou aplikaci (IDA) a zjistěte, zda a odkdy máte nárok na starobní důchod a jak vysoký by mohl být.

Službu naleznete na ePortálu ČSSZ:

<https://eportal.cssz.cz/web/portal/-/sluzby/informativni-duchodova-aplikace>

